

ADATTÁR.

Dr. Wlassics Gyula a néptanítókhoz.*

Szivem egész melegével üdvözlöm a honalapítás ezredik évfordulójának hajnalán Magyarország érdemes néptanítói karát!

Szeretnék minden egyes tanítóval kezét fogva, közvetlenül szólni arról a magasztos, nemzetem sorsára döntő hivatásról, melyet nekik betölteniök kell.

Szeretném velük egyenként átérteni és átérezni azokat az eszméket és eszményeket, melyek lelkeket hevítik és a melyeknek életet ők vannak hivatva adni.

Szeretném a meggyőződés tiszta őszinte hangján biztosítani őket, minő igaz érdemnek tekintem azt — és tekintí e hazának minden művelt polgára — ha a néptanító hivatása magaslatán áll.

Tudom, hogy a magyar társadalom a néptanítói munkásságot, ennek nagy erkölcsi értékét és hatalmi erejét még mindig nem emelte közbecsűjében arra a színvonalra, mely megilletí.

De ismét igazságtalanság volna azt állítani, hogy a közfelfogás ez irányban is ne volna hatalmas átalakulási és fejlődési folyamatban.

A most forrongó és jegezesedő magyar társadalomban mindinkább új világnézet tör elő a pályák értékének megítélésében is és a közművelődés haladásával finomul a társadalom közbecsűjének tartalma és iránya is.

Így is kell lenni. Mert a mely társadalom csak a nyers, azonnal kézzel fogható és-rögtön hasznot hajtó anyagi eredmény előtti hull porba és nincs finomabb, tisztultabb izlése, érzése és értelme a kultura eszményei, a műveltség hatalma és nemzetfentartó ereje iránt, a hol közművelődés szolgálatában álló *munkának* és *munkásnak* megbecsültetése küzdelem tárgya: az a társadalom még messze áll a civilisatió magaslatától.

* Dr. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter e czikkel nyitja meg a «Néptanítók Lapja» új folyamát. Közöljük e cikket, mint ama szellem megnyilatkozását, mely közoktatásügyünk és kulturánk legfelsőbb vezetését áthatja.

A magyar társadalomban lépésről-lépésre hódít az igazság ereje. A kultura fénye ma már nemcsak az ormokat világítja be, az egész völgy világosodik. Állam és társadalom napról-napra magasabbra fokozza úgy erkölcsi, mint anyagi aestimatiójában a magyar nemzeti kultura ügyét. Ennek önzetlen, odaadó munkásait a tisztelet, a megbecsülés mindig fokozódó elismerésével kíséri.

Ehhez az örvendetes átalakuláshoz kétségkívül legtöbbször járult maga a néptanítói kar. A legnagyobb része dolgozott kitartóan és becsületesen. Báró Eötvös József, a néptanítókhöz e lapok első számában intézett szózatában mondta e jelentőségteles szavakat: «Nem kezdek meg jobban e lapokat, mint midőn azon meggyőződésemet fejezem ki, hogy a tapasztalás igazolni fogja a néptanítóba helyezett azon bizodalमत, melylyel népoktatásunk gyors emelkedését buzgóságuktól várom.»

Igen uraim! az önök buzgalma kiveheti emelt fővel részét a sikerből. Nincs is hatalmasabb fegyver, mint ha azok, a kiket a pálya szeretete vonz a tanítói pályára, odaadó buzgóságot fejtenek ki. Ez az a varázserő, mely képes meghódítani az egész magyar hivatalos és nem hivatalos társadalmat. A «quem dii odere, paedagogum fecere» hamis jelszó, bármely classicus helyről és bármely régen hirdették igaz jelszónak. Ez azokra áll, a kik pusztán lét-fentartásból, minden igaz hivatás nélkül, léptek a tanítói pályára. De bármely más pályára lépjen valaki hivatás és ügyszeretet nélkül, arra is ráillik a «quem dii odere» — mert pályájában nincs öröme.

A kit azonban lelkesedés, ügyszeretet, hivatásszerű ihlettség visz a tanítói pályára: az áldhatja Istenét, hogy tanítónak tette. Miért? Mert neki van a világon a legnagyobb, legtisztább, legédeesebb öröme.

Vagy van-e eszményibb boldogság a családapá örömezeténél?

Dicsőség, hatalom, hirnév, vagyon, mind muló és tövises örömök. Az édes megnyugvás, a tartós öröm fészke a családi kör édes nyugalma és forró szeretete.

A tanító pedig, kit hivatás szólított pályájára — ott iskolájának csendes falai között, az ártatlan gyermekszivektől környezve, a családi boldogság megtisztult gyönyörét érzi. Gyermekai veszik körül bizalommal, odaadással, igaz szeretettel. Gyermekai, a kiket

ő nevel és oktat emberekké, hű hazafiakká. Ime a családátya boldogsága az iskolában. De egyúttal minő hatalom, erkölcsi erő és felelősség van letéve kezükben. Embert, hazafit nevelni! Önök — egyenesen önök azok, a kik a jövő és a letűntnél hatalmasabb ezredév biztos alapjait vannak hivatva lerakni — e sok megpróbáltatáson keresztülment haza számára. Ez fokozza nevelő és oktató munkájuk becsérzetét! Igen, uraim! Neveljenek vallásos, az élet komoly feladatait komolyan teljesíteni tudó, kötelességszerető hű magyar hazafiakat.

Az élet rideg pessimismusára való hajlandóságot korán írtsák ki a gyenge szivekből! Neveljék az új nemzedéket vallásosnak, becsületesnek, erős karakterűnek, harmonikus, derült, a nemzet nagy jövőjének hitétől lelkesített világnézletűnek.

Írtsák azt a sok társadalmi gyomot már csirájában, a mi megrontja a létet, az élet örömeit. A mindinkább terjedő rút önzés, irigység, cynismus, fagyos szívü kétely dülő mérgetől óvják meg a nemzet ifjúságának ártatlan lelkeit. Altruistikus motivumokkal szaporítsák a karakter erejét! Képezzenek egyenes, őszinte, bátor jellemeket. Erre építsék tanításukat. A «szeresd felebarátodat, mint tennenmagadat», a kereszténység ez örökre szóló intelme váljon a magyar agy és szív lüktető erejévé! A magyarnak inkább van erre szüksége, mint másnak. Kevesen vagyunk — a társadalmi széthuzás dülő átkától mentjük meg hazánkat! A felebaráti szeretet gránitkövén legyen felépítve a jellem és szívképzés! A «becsületes ember» fogalma iránt szigorú világnézet magvait hintsék el az új nemzedék szívébe és ítélőtehetségébe — mert csak így semmisül meg a becsületesség mezébe öltözött hitványság és lesz a társadalom kérlelhetetlen a bectelenség iránt. A «kötelességtudás» igaz értelmének közfelfogásában is szigorúbb mértéket kell alkalmazni, — mert napról-napra tapasztalhatjuk — hogy a mi társadalmunk hamar érdemszámba veszi a kötelesség pusztá teljesítését és jutalmat vár az, a ki csak kötelességét teljesíti, ezért vannak oly sokan, kik kötelességüket nem is teljesítik.

Ismételve csak azt mondom, neveljenek uraim, neveljenek! A műveltség elemeinek terjesztése mellett szoktassák a gyermekeket a nemzeti erények gyakorlására és értessék meg velük, már zsenge korokban a hazaszeretet termékeny erejét — a hazáért önfeláldozásig kész munkásságot. Értessék meg velük, hogy a hazaszeretetnek, a szájaskodó hazafiságnak vannak szédelgő

kalandorai és ezeket ne téveszszék össze a hazaszeretet önzetlen verejtékes munkásaival.

Lebegjen önök előtt mindig a böles Agesilaus hires válasza, midőn erre a kérdésre, mire kell tanítani a gyermeket, azt felelte: «A mit nagykorában cselekednie kell».

Igen! a becsület, a kötelesség-teljesítés, a vallás, erkölcs, a műveltség tanai váljanak e hazában cselekedettek — erre törekedjenek önök, t. munkatársaim! E buzgó törekvésükre kérem én imaszerű áhítattal az Ég bőven termő áldását.

AZ EGYIPTOMI ISKOLÁK.

I.

Az arab elemi iskolák.

A «Sötét Afriká»-ban van egy ország, hol az ezredéveknek visszamaradt emlékei magas kulturára vallanak.

A Pharaók ősi birodalmának hatalmas pyramisairól, az ezredéves mumiákról, a Nilusnak örökké zöld partjáról és krokodiljairól, már a dajkák meséi csudás dolgokat regélnek, úgy hogy a mesehallgató apróságok is felsóhajtanak, hogy bárcsak láthatnák ők is valaha azt a szép országot!

Ennek az országnak az iskoláiról szerzett tapasztalatimat szándékozom ezekben a sorokban megírni, minthogy öt havi egyiptomi tartózkodásom alatt, a hová betegségem kergetett, — volt alkalmam Kairó-
nak és környékének számos iskolájában többször megfordulni.

Egyiptomnak iskolái két részre oszthatók. — Egyik részt nevezzük el arab iskoláknak, a másikat szerzetesek által vezetett tanintézeteknek. Az arab iskolák is, meg a szerzetesekéi is megint két részre oszlanak. Az arab iskoláknak adjuk az elemi és az egyetemi nevet; ott a gyermekek, itt a felnőttek részesülnek tanításban. Az elemi iskolában épen úgy, mint az egyetemen az egyedüli tantárgy a Korán. Csakhogy az elemi iskolai tanítás nem terjed túl az írás és olvasás elsajátításán, az egyetemi oktatás pedig kezdődik és végződik a Korán fejtegetésén.

Azokban az iskolákban, a hol a tudásnak a méretét a Korán szabja meg, ott nincs szükség előismeretekre!

Az araboknál a közép iskolának még a fogalma is ki van zárva, mely az elmé képzését czélozná a magasabb ismeretek befogadására.